

Sygn. akt III AUa 1208/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Lucyna Ramlo
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2014 r. w Gdańsku

sprawy M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek apelacji M. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt VI U 306/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

M. G. odwołał się od decyzji organu rentowego stwierdzających wysokość należnych składek na Fundusz Pracy oraz na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 08/2008 do 05/2012 stanowią kwoty określone w tabelach zawartych w decyzjach.

Pozwany wniósł o oddalenie odwołań od obu decyzji.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił odwołania opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

W wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniach 10 lipca 2012r., 12 lipca 2012 r. - 13 lipca 2012 r. , 13 sierpnia 2012 r. , 21 sierpnia 2012 r. - 24 sierpnia 2012 r. , 27 sierpnia 2012 r. - 29 sierpnia 2012 r. obejmującej okres od sierpnia 2008 r. do maja 2012 r. ustalono, że:

- za miesiąc 12/2008 płatnik nie zadeklarował składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od wypłat dokonanych wszystkim pracownikom,
- za miesiąc 09/2009 popełnił błąd rachunkowy przy naliczaniu składek na Fundusz Pracy, zadeklarował na Fundusz Pracy składkę od wypłat wynoszących mniej niż minimalne wynagrodzenie w przeliczeniu na miesiąc w stosunku do J. B., M. C., L. C., R. M., M. R. i A. S. ,

-nie zadeklarował składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od kwot wypłat błędnie zakwalifikowanych jako „diety”, wypłaconych zatrudnionym na podstawie umowy zlecenia, a wyjeżdżającym poza granice Państwa L. B., J. G., Ł. G., T. H., A. K., M. Ł., S. Ł. i D. N.,

- zadeklarował składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w zaniżonej wysokości w stosunku do sposób wyjeżdżających do pracy poza granice Państwa na podstawie umów zlecenia co do których stosuje się wyłącznie podstawy wymiaru składek wymienione w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998 r. Nr 16, poz. 1106 ze zm.) w stosunku do J. G., K. K. i D. N.,

-za miesiące 05/2011-05/2012 zadeklarował za H. G. składki mimo, iż w/w miał już ukończone 60 lat.

- za miesiące 08/2008 - 04/2011 błędnie zadeklarował składki na FGŚP z tytułu zatrudnienia H. G..

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. pracownikami. Zgodnie natomiast z treścią przepisu art. 6 ust. 1 pkt. 4 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenia. Zgodnie z przepisem art. 13 pkt. 2 cytowanej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu i wypadkowemu podlegają zleceniobiorcy, od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy.

Zgodnie art. 18 ust. 1 ustawy systemowej oraz § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998r. Nr 161, poz.1106 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągniany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, z wyjątkiem składników wynagrodzenia określonych w § 2 w/w rozporządzenia. W myśl art. 104 ust. 1 a i c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 ze zm.) obowiązkowe składki na Fundusz Pracy ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne emerytalne i rentowe bez zastosowania ograniczenia o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynoszących w przeliczeniu za okres miesiąca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę opłacają pracodawcy za osoby pozostające w stosunku pracy lub wykonujące prace na podstawie umowy o świadczenie usług do której zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osoby z nimi współpracujące . Wysokość składki określa ustawa budżetowa w wysokości 2,45 % podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W myśl art. 104b ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. składki na Fundusz Pracy opłaca się m.in. za pracowników, którzy nie osiągnęli wieku wynoszącego co najmniej 60 lat dla mężczyzn. Zgodnie natomiast z art. 29 ust., 1 ustawy z dnia 13.07.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. Nr 58, poz. 1121 ze zm.) składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez zastosowania ograniczenia o jakim mowa w art. 19 ustawy systemowej. Składki na FGŚP określa ustawa budżetowa. Od 01/2006 stopa procentowa składki na FGSP wynosi 0,10% podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Zgodnie natomiast z art. 10. pracownikiem, o którym mowa w art. 9, jest osoba fizyczna, która, zgodnie z przepisami polskiego prawa, pozostaje z pracodawcą w stosunku pracy lub jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę nakładczą albo wykonuje pracę na podstawie

umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z ustawą kodeks cywilny, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo wykonuje pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną, spółdzielnią kółek rolniczych lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną - jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, z wyjątkiem małżonka pracodawcy, a także jego dzieci własnych, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobionych, rodziców, macochy i ojczyma oraz osób przysposabiających, a także rodzeństwa, wnuków, dziadków, zięciów i synowych, bratowych, szwagierek i szwagrów oraz osób wykonujących pracę zarobkową w gospodarstwie domowym. W myśl natomiast art. 9b ust. 2 ustawy pracodawca, nie opłaca składek na Fundusz za pracowników, którzy osiągnęli wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn.

Mając na względzie przytoczone powyżej uregulowania oraz stan faktyczny sprawy należało stwierdzić, że nie płatnik składek nie przedstawił żadnych okoliczności mogących mieć wpływ na zmianę decyzji. Z uwagi na zasadniczy zarzut obu odwołań dotyczący kwestii podróży służbowych i związanych z tym ulg, należy wskazać iż przedstawiony materiał dowodowy w żadnym razie nie pozwala na stwierdzenie, że w przypadku którejkolwiek z osób zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia miała miejsce podróż służbowa. Rozważania dotyczące podróży służbowych pracowników znajdują tu pełne odniesienie i dlatego należy wskazać, że podróż służbowa aby mogła być za taka uznana musi mieć charakter incydentalny, a jej podstawę formalną stanowić powinno polecenie wyjazdu, które powinno określające zadanie oraz termin i miejsce realizacji. Zadanie musi być skonkretyzowane, nie może mieć charakteru generalnego. O podróży służbowej oraz przysługujących z tytułu jej odbywania należnościach (np. dietach) decyduje to, że określone zadanie w ramach świadczonej pracy wykonywane jest przez pracownika, poza miejscem ustalonym w umowie o pracę jako stałe miejsce jej wykonywania. Podróż służbowa stanowi nietrwałą zmianę miejsca pracy, następującą na polecenie pracodawcy. W niniejszej sprawie nie może być więc w świetle powyższego mowy o dietach wynikających z odbywanych przez zleceniobiorców podróży służbowych, gdyż takiego charakteru nie miało wypłacone wynagrodzenie, które stanowiło wyłącznie składnik uposażenia, od którego płatnik winien odprowadzić stosowne składki na ubezpieczenie społeczne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Poza tym wyjazdy zleceniobiorców stanowiły istotę ich pracy, nie były to tylko krótkotrwałe zmiany miejsca wykonywania powierzonych w ramach umowy zadań. Również więc w powyższym zakresie Sąd podzielił stanowisko organu rentowego i oddalił odwołania.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zarzucając rozstrzygnięciu:

naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 10 w zw. z art 21 ust. 1 pkt 16 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przez niezastosowanie, tym samym błędne ustalenie co jest kwotą przychodu - tj. podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne;

- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w szczególności zaś § 2 ust. 15,16 ;

błędne ustalenie stanu faktycznego przez nieprawidłowe ustalenie pojęcia podróży służbowej wykonywanych czynności na podstawie umowy zlecenia;

W konsekwencji wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie prawidłowej podstawy wymiaru składek u płatnika ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona i dlatego podlegała oddaleniu.

Sąd dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, wyprowadził słuszne wnioski we właściwy sposób stosując przepisy prawa materialnego, zaś uzasadnienie orzeczenia sporządził w zakresie koniecznym tj. wystarczającym do kontroli instancyjnej poprawności rozstrzygnięcia.

Apelacja – podobnie jak i same odwołania - koncentruje się wyłącznie na tych aspektach zaskarżonych decyzji oraz rozstrzygnięcia Sądu, które dotyczą kwalifikacji wypłat dokonanych osobom świadczącym na rzecz wnioskodawcy usługi związanych z ich pobytem poza granicami kraju.

Wnioskodawca nie kwestionuje ustaleń dokonanych przez Sąd ograniczając się tak w apelacji jak też w piśmie złożonym w toku postępowania drugoinstancyjnego do zaprezentowania odmiennego stanowiska prawnego. Polemika apelacyjna nie ma jednak uzasadnionych podstaw merytorycznych i w znacznej części odbiega od istoty sprawy a także od istoty rozważań jakie legły u podstaw rozstrzygnięcia.

Tak też niezrozumiałe jest twierdzenie apelanta, że Sąd I instancji całe swoje stanowisko odniósł do pojęcia podróży służbowej wykonywanej przez osobę zatrudnioną na umowie o pracę zaś „pracownicy” odwołującego wykonywali czynności w ramach cywilnoprawnej umowy zlecenia. Dziwny wydawać się może zabieg polegający na niekonsekwentnym określaniu w apelacji mianem „pracowników” osób nie będących pracownikami z jednoczesnym prowadzeniem rozważań co do odmienności regulacji prawnej dotyczącej obu grup zatrudnionych. Również rozważania w tej materii pozbawione są konsekwencji, a co za tym idzie – także logiki.

Eksponując pogląd, że „ustawodawca różnicuje - gdy chodzi o ulgę dotyczącą podróży służbowej /delegacja/ osoby odbywające tę podróż na podstawie umowy o pracę /cyt. „podróży służbowej pracownika”/ i podróży osoby niebędącej pracownikiem”, wnioskodawca jednocześnie odwołuje się do art. 21 ust.1 pkt 16 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jt.: Dz.U. z 2012 poz.361 ze zm.). Z treści wskazanego przepisu wynikają jednak zgola odmienne wnioski. Ustawodawca w przepisie tym zwolnił od podatku na takich samych zasadach zarówno diety i inne należności za czas podróży służbowej pracownika, jak też podróży osoby niebędącej pracownikiem. W efekcie więc – stosownie do §2 ust.1 pkt 15 w zw. z §5 ust.2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. (Dz.U. Nr 161, poz.1106 ze zm.) - podstawy wymiaru składek nie stanowią także diety i inne należności za czas podróży osoby niebędącej pracownikiem do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Jest to jedyny wniosek, który jako słuszny można wyprowadzić, natomiast próba obrony tezy, że podróż w ramach umowy zlecenia ma być rozumiana szerzej niż podróż służbowa pracownika (jak, tego skarżący nie wyjaśnił) jest oczywistym nieporozumieniem tak logicznym jak też systemowym.

Równie niezrozumiałe jest procesowy sens dalszych, słusznych zresztą uwag zawartych w uzasadnieniu apelacji, odnoszących się do definicji diety jako kosztu utrzymania się w podróży służbowej czy też stwierdzenia, że kwoty diet i innych należności związanych z pozostawaniem w podróży służbowej mają charakter ryczałtowego pokrycia kosztów utrzymania się w podróży służbowej a nie realnego przysporzenia majątkowego. W tym także kontekście należy postrzegać stwierdzenie, że skoro osoby świadczące usługi na rzecz odwołującego wykonywały je na podstawie umowy zlecenia - /a nie umowy o pracę/ - to również pojęcie podróży służbowej należy definiować odwołując ją do specyfiki umowy zlecenia, a nie stosunku pracy. Skarżący nie rozwija tej ostatniej myśli, więc trudno jest stwierdzić jaka specyfika umowy zlecenia miałyby wskazywać na konieczność zaliczenia wypłaconych zleceniobiorcom przez wnioskodawcę należności niewątpliwie związanych z wysokimi kosztami utrzymania za granicą jako kosztów podróży służbowej. Skoro bowiem poza sporem jest, że wszyscy zleceniobiorcy wykonywali umowy poza granicami kraju na podstawie umów, gdzie miejsce świadczenia pracy (wykonywania usług) określone było we wskazanych w umowach państwach, to nie odbywali oni żadnych podróży mających na celu wykonanie umowy. Jeśli umówionym miejscem wykonania usługi jest obszar obcego państwa, to podróż do miejsca wykonania pracy jest po prostu drogą do pracy. Fakt czasowego miejsca zamieszkiwania zleceniobiorcy w trakcie realizowania usługi jest obojętny dla istoty umowy. Fakt, że zleceniobiorca decyduje się na zamieszkiwanie i wykonywanie usługi poza granicami kraju wynikał ze

specyfiki usługi. Z faktu tego nie można jednak wyprowadzać wniosku, że tenże zleceniobiorca znajdował się w podróży mającej na celu wykonanie zlecenia. Osoba zatrudniona za granicą, czy to na podstawie umowy o pracę, czy to na jakiegokolwiek innej podstawie prawnej nie odbywa podróży służbowej. (Por.: słuszne uwagi Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie II UK 258/12 - <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia2/II%20UK%20258-12-1.pdf>)

O ile jednak rozważania poczynione w apelacji, jakkolwiek nietrafne, ale koncentrują się na istocie problematyki spornej, to rozważania czynione w piśmie procesowym pełnomocnika wnioskodawcy z 17.03.2014r. jak wskazuje autor pisma „w rozwinięciu apelacji”, ocenić należy jako całkowite nieporozumienie. Rozmijają się one bowiem z istotą rozstrzygnięcia, z rozważaniami Sądu I instancji i z problematyką sporną w pełnym zakresie.

Wystarczy wskazać, że przesłanką oddalenia odwołania nie było stanowisko co do braku podstaw do stosowania §2 ust.1 pkt 15 w zw. z §5 ust.2 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad... w brzmieniu aktualnym, do zdarzeń sprzed 01.08.2010r. Przesłanką oddalenia odwołania było wyłącznie ustalenie, że wykonywanie przez zleceniobiorców usług poza granicami kraju nie miało charakteru podróży służbowych czy też podróży wykonywanych w celu wykonania zadań związanych z realizacją usług. W tym też kontekście odnoszenie się do problematyki zasygnalizowanej w tym piśmie procesowym oraz do przywołanych poglądów judykatury jest zbyteczne.

Marginalnie tylko zauważyć wypada, że prezentowana przez skarżącego w tym piśmie argumentacja z odwołaniem się do standardów konstytucyjnych i motywów oraz skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 16/09 znakomicie podważa logikę tej argumentacji, która została zaprezentowana w apelacji. Skoro bowiem skutkiem wyroku TK było ujednoczenie zasad dotyczących wyłączeń z podstawy wymiaru składek niektórych należności otrzymywanych przez osoby wykonujące pracę (czy to na podstawie umowy o pracę czy też umowy cywilnoprawnej), to odmienne interpretowanie pojęcia podróży osoby świadczącej usługi od podróży służbowej pracownika prowadziłoby do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowanie w tym zakresie jednej z form zatrudnienia. Takie uprzywilejowanie miałoby natomiast – w ocenie apelanta dotyczyć osób świadczących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, co byłoby – jak podkreślano wyżej – całkowicie niezrozumiałe i sprzeczne z systemowo wspieranym modelem zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Wnioskodawca w toku całego postępowania nie podjął natomiast polemiki ze sposobem obliczenia wysokości składek należnych po doliczeniu do oskładkowanego przychodu także kwot wypłaconych jako „należności za podróże służbowe”. Stanowisko takie upoważniało Sąd do przyjęcia, że wartości składek ustalone w decyzjach są niekwestionowane w zakresie sposobu obliczenia kwoty, a co za tym idzie, są prawidłowe.

W tym stanie rzeczy apelacja podlegała oddaleniu stosownie do art.385 k.p.c.